

OFFERYNNAU STATUDOL CYMRU

2009 No. 1372

Rheoliadau Clefyd Pothellog y Moch (Cymru) 2009

RHAN 3

Amau a chadarnhau bod achos o glefyd pothellog y moch

PENNOD 2

Gweithredu pan amheuir bod achos o glefyd a datgan bod mangre wedi ei heintio

Gosod mesurau pan amheuir bod achos o glefyd

- 8.**—(1) Rhaid i arolygydd weithredu'n unol â'r rheoliad hwn pan amheuir—
- (a) bod mochyn sydd wedi ei heintio neu a gafodd ei heintio â feirws clefyd pothellog y moch ar unrhyw fangre (p'un ai ar ôl hysbysiad o dan y Rheoliadau hyn ai peidio), neu
  - (b) bod mangre wedi'i halogi â feirws clefyd pothellog y moch.
- (2) Rhaid i'r arolygydd—
- (a) cyflwyno hysbysiad i'r meddiannydd yn dynodi'r fangre honno'n fangre dan amheuaeth ac yn gosod y mesurau yn Atodlen 1, a
  - (b) sicrhau bod arwyddion rhybudd sy'n gwahardd mynediad yn cael eu gosod mewn mannau addas o amgylch y fangre.
- (3) Rhaid i arolygydd milfeddygol ddechrau ymchwiliad epidemiolegol i geisio cadarnhau o leiaf—
- (a) am ba mor hir y gallai feirws clefyd pothellog y moch fod wedi bodoli ar y fangre,
  - (b) tarddiad y feirws hwnnw,
  - (c) pa fangreoedd eraill sydd wedi'u halogi â'r feirws hwnnw o'r un ffynhonnell,
  - (ch) a allai symudiad unrhyw berson neu beth fod wedi cludo'r feirws i'r fangre neu ohoni, a
  - (d) y posibilrwydd y gallai moch sy'n byw yn y gwyllt fod yn ymwneud â lledaenu'r feirws,
- a rhaid iddo barhau â'r ymchwiliad hyd nes y bydd y materion hyn wedi'u cadarnhau cyn belled ag y bo'n ymarferol neu fod y posibilrwydd o glefyd wedi'i ddiystyru.

Mesurau ar ôl amheuaeth — mangreoedd heb fod mewn cyffyrddiad

- 9.**—(1) Mae'r rheoliad hwn yn gymwys pan fo arolygydd milfeddygol yn amau bod feirws clefyd pothellog y moch yn bodoli ar unrhyw fangre ond nad yw'r amheuaeth hon yn codi o'r ffaith bod gan y fangre gysylltiad epidemiolegol â mangre heintiedig.
- (2) Ar ôl i hysbysiad gael ei gyflwyno adeg amau bod achos o glefyd pothellog y moch, rhaid i arolygydd milfeddygol gymryd pob cam rhesymol i gadarnhau a yw'r amheuaeth yn gywir ai peidio.
- (3) Rhaid i'r camau hyn gynnwys cymryd samplau oddi wrth foch ar y fangre (os oes rhai) a threfnu iddynt gael eu profi.

(4) Pan na fo moch ar fangre adeg yr hysbysiad, caiff yr arolygydd milfeddygol gymryd samplau o'r moch neu'r carcasau sydd wedi bod ar y fangre, a chaiff gymryd samplau amgylcheddol o'r fangre.

(5) Os bydd y profion a gynhelir o dan baragraffau (3) a (4) yn dangos—

- (a) bod feirws clefyd pothellog y moch mewn mochyn neu ar y fangre, neu
- (b) bod y fangre yn cynnwys moch sy'n seropositif ar gyfer clefyd pothellog y moch, ac yn ogystal â hynny, bod y moch hynny neu foch eraill ar y fangre yn amlygu arwyddion clinigol o glefyd pothellog y moch,

rhaidd i Weinidogion Cymru gyflwyno hysbysiad sy'n datgan bod y fangre yn fangre heintiedig.

(6) Os bydd y profion a gynhelir o dan baragraff (3) yn dangos bod moch seropositif ar y fangre, ond nad oes unrhyw un o'r moch ar y fangre yn amlygu arwyddion clinigol o glefyd pothellog y moch, rhaidd i Weinidogion Cymru—

- (a) parhau i fonitro'r fangre a chymryd samplau pellach a phrofi'r samplau hynny, a bod ysbaidd o 28 o ddiwrnodau o leiaf rhwng y samplau a gymerwyd pan amheuwyd y tro cyntaf bod achos o glefyd a'r samplau a gymerwyd o dan yr is-baragraff hwn,
- (b) datgan bod y fangre yn fangre heintiedig os bydd y prawf ar y samplau pellach yn dangos bod feirws clefyd pothellog y moch yn bodoli mewn mochyn sydd ar y fangre,
- (c) sicrhau fel arall bod yr holl foch yr oedd canlyniad y prawf arnynt yn seropositif—
  - (i) yn cael eu lladd a'u difa o dan oruchwyliaeth arolygydd, neu
  - (ii) yn cael eu cigydda mewn lladd-dy sydd wedi'i ddynodi at y diben gan Weinidogion Cymru a lle byddant yn cael eu cadw a'u cigydda ar wahân i foch eraill,

a rhaidd i Weinidogion Cymru godi'r mesurau yn Atodlen 1 ar ôl i'r holl foch seropositif gael eu lladd neu eu symud ymaith o'r fangre.

(7) Os bydd y profion a gynhelir o dan baragraffau (3) a (4) yn dangos nad oes unrhyw feirws clefyd pothellog y moch mewn mochyn nac ar y fangre ac nad oes unrhyw foch seropositif ar y fangre, rhaidd i Weinidogion Cymru godi'r mesurau yn Atodlen 1.

Mesurau ar ôl amheuaeth — mangreoedd mewn cyffyrddiad

10.—(1) Mae'r rheoliad hwn yn gymwys pan fo arolygydd milfeddygol yn amau bod feirws clefyd pothellog y moch yn bodoli ar unrhyw fangre a bod yr amheuaeth hon yn codi o'r ffaith bod gan y fangre gysylltiad epidemiolegol â mangre heintiedig.

(2) Os bydd unrhyw fochyn ar y fangre dan amheuaeth yn amlygu arwyddion clinigol o glefyd pothellog y moch, rhaidd i Weinidogion Cymru gyflwyno hysbysiad sy'n datgan bod y fangre dan amheuaeth yn fangre heintiedig.

(3) Os na fydd unrhyw fochyn ar y fangre dan amheuaeth yn amlygu arwyddion clinigol o glefyd pothellog y moch, rhaidd i Weinidogion Cymru asesu'r risg bod feirws clefyd pothellog y moch yn bresennol ar y fangre dan amheuaeth, gan gymryd i ystyriaeth raddau'r cyffyrddiad rhwng y fangre dan amheuaeth a'r fangre heintiedig, ac ar sail yr asesiad rhaidd iddynt naill ai—

- (a) lladd yr holl foch ar y fangre dan amheuaeth heb gadarnhad pellach o fodolaeth y clefyd ar y fangre honno a heb ddatgan bod y fangre'n fangre heintiedig, neu
- (b) monitro'r moch ar y fangre dan amheuaeth am o leiaf 28 o ddiwrnodau.

(4) Rhaidd i Weinidogion Cymru gyflwyno hysbysiad sy'n datgan bod y fangre dan amheuaeth yn fangre heintiedig os bydd profion yn dangos bod y fangre—

- (a) yn cynnwys neu wedi cynnwys mochyn sydd wedi ei heintio â feirws clefyd pothellog y moch, neu
- (b) yn cynnwys mochyn sy'n seropositif ar gyfer feirws clefyd pothellog y moch.

(5) Os na fydd Gweinidogion Cymru yn datgan bod y fangre dan amheuaeth yn fangre heintiedig, rhaid iddynt asesu pryd y gellir codi'r mesurau yn Atodlen 1.

(6) Ar sail yr asesiad rhaid i Weinidogion Cymru benderfynu pa gamau (gan gynnwys, os bydd angen, glanhau a diheintio ac ailstocio â moch dangos clwy) y mae'n rhaid eu cyflawni cyn y gellir codi'r mesurau yn Atodlen 1, a hysbysu'r meddiannydd o'r rhain (os na chafodd yr holl foch eu lladd ar y fangre, ni chaniateir i'r mesurau yn Atodlen 1 gael eu codi yn ystod y cyfnod monitro o 28 o ddiwrnodau).

(7) Rhaid i Weinidogion Cymru ddileu'r mesurau yn Atodlen 1 pan fônt wedi'u bodloni bod y camau yr hysbyswyd y meddiannydd ohonynt wedi'u cyflawni.

Datgan bod mangre wedi ei heintio pan fo'r fangre'n agos at frigiad sydd wedi'i gadarnhau

11. Os bydd moch ar unrhyw fangre'n amlygu arwyddion clinigol o glefyd pothellog y moch a bod mangre heintiedig yn ddigon agos at y fangre i fodloni Gweinidogion Cymru bod y fangre honno hefyd wedi ei heintio, rhaid i arolygydd milfeddygol—

- (a) cyflwyno hysbysiad i'r meddiannydd yn datgan bod y fangre honno'n fangre heintiedig ac yn gosod y mesurau yn Atodlen 1, a
- (b) sicrhau bod arwyddion rhybudd sy'n gwahardd mynediad yn cael eu codi mewn manau addas o amgylch y fangre,

heb ddatgan yn gyntaf bod y fangre yn fangre dan amheuaeth.

Amheuaeth ynghylch moch sy'n byw yn y gwyllt

12.—(1) Mae'r rheoliad hwn yn gymwys pan fo arolygydd milfeddygol yn amau bod mochyn sy'n byw yn y gwyllt wedi ei heintio â feirws clefyd pothellog y moch.

(2) Rhaid i arolygydd milfeddygol gymryd pob cam rhesymol i gadarnhau a yw'r amheuaeth yn gywir ai peidio.

(3) Pan fo'r arolygydd milfeddygol yn dod i'r casgliad bod feirws clefyd pothellog y moch yn debyg o fod yn bresennol mewn mochyn sy'n byw yn y gwyllt, rhaid i Weinidogion Cymru gymryd camau priodol i leiafu'r risg y bydd y feirws hwnnw'n ymledu i foch domestig.

Amodau ac arwyddion rhybudd

13.—(1) Mae torri unrhyw un o'r mesurau yn Atodlen 1 yn dramgwydd.

(2) Bydd y mesurau hynny'n aros yn eu lle hyd nes y bydd Gweinidogion Cymru'n cyflwyno hysbysiad sy'n eu dileu i feddiannydd y fangre.

(3) Pan fo arwydd rhybudd wedi'i godi o dan y Rhan hon, rhaid i feddiannydd y fangre sicrhau ei fod yn cael ei gynnal a'i gadw'n briodol, a bydd methu â gwneud hynny'n dramgwydd.

(4) Mae'n dramgwydd symud ymaith arwydd rhybudd a godwyd o dan y Rhan hon ac eithrio o dan awdurdod arolygydd milfeddygol.

(5) Dim ond pan fo'r mesurau yn Atodlen 1 wedi'u codi y caiff arolygydd milfeddygol awdurdodi symud ymaith yr arwyddion rhybudd.